

ORSZÁGOS TALÁLMÁNYI HIVATAL
ELNÖK

0166-VIII. Tvk/1993.

LERAKVA:
HT/9. sz.
irattartóba

"Szigoruan Titkos"

00159/34

009/1972/41.

Dr. G á l Tivadar elvtársnak
a Minisztertanács Titkársága vezetője

B u d a p e s t

Kedves Gál Elvtárs!

Mellékelten megküldöm az ujitómozgalom helyze-
téről, a továbbfejlesztésével kapcsolatos feladatokról
szóló előterjesztést egy eredeti és 45 másolati példányban.

Kérem, hogy azt a Minisztertanács legközelebbi
ülésén előterjeszteni sziveskedjék.

Budapest, 1973. április 18.

Melléklet: 46 db.

Elvtársi üdvözlettel:

Tasnádi Emil
/Tasnádi Emil/

Magyar Országos
Levélár

XIX-A-83-b-HT/9/00159/34/1973, (45 doszié)

00159/eredeti/TÜK

0069/2/73.

Szigorúan titkos!
009/1972/40

ORSZÁGOS TALÁLmányi Hivatal
SZAKSZERVEZETEK ORSZÁGOS TANÁCSA

Készült: 60 példányban.

1. példány

LERAKVA:
Az állásfoglaló szervek jegyzékét az 5. számú melléklet tartalmazza

AZ ÜLÉS UTÁN
AZONNAL
VISSZAKÜLDENDŐ
A M. T. TÜK-NEK
ÉRK: 1973 APR 1 '8

Előterjesztés

A MINISZTERTANÁCSHOZ

L. Jeleny

Tárgy: Az újtómozgalom helyzete és a továbbfejlesztésével kapcsolatos feladatok.

I.

A Gazdasági Bizottság 15/1967. (V.6.) sz. határozatában előírta, hogy az újtási rendszert úgy kell továbbfejleszteni, hogy az szélesítse az újtómozgalom társadalmi tömegbázisát, tartsa meg és fejlessze munkamozgalmi jellegét, az újtási tevékenység az eddiginél jobban kapcsolódjék a vállalatok fejlesztési és termelési tevékenységéhez, az újtók anyagi ösztönzési rendszere illeszkedjék be az általános anyagi ösztönzési rendszerbe, a vállalatok önállósága az eddiginél jobban érvényesüljön az újtások intézése (elbírálás, hasznosítás, erkölcsi, anyagi elismerés stb.) területén is.

E célkitűzések valóráváltásaként a közreadott jogi szabályozások:

– biztosították, hogy az eddigieknél nagyobb számban vehessenek részt a dolgozók – különösen a műszakiak – az újtómozgalomban, lehetővé téve, hogy a munkaköri feladat körében keletkezett átlagon felüli teljesítmény is újtásként legyen elismerhető, szerzője anyagi és erkölcsi elismerésben részesülhessen,

– szigorították az újtásként elismerhető javaslatok körét; kimondották, hogy csak a viszonylag új műszaki jellegű, illetve üzemszervezéssel kapcsolatos, hasznos javaslatok ismerhetők el újtásként,

– az újtások intézésével, az újtók anyagi elismerésével kapcsolatban csak a főbb elveket határozták meg; kötelezték a vállalatokat, hogy az újtások intézésével, az újtók anyagi elismerésével kapcsolatos részletes tennivalókat – a helyi lehetőségek maximális kihasználásával – maguk határozzák meg a kollektív szerződés mellékletét képező újtási szabályzatokban,

– előírták, hogy az általános anyagi ösztönzési rendszerrel összhangban az újtók anyagi elismerése is csak a bérköltség, illetve a részesedési alap terhére számolható el.

Magyar Országos Levéltár

XX-A-83-b-MT/9/00159/34/1973. (45. oldal)

E jogi szabályozások keretei között a vállalatok, intézetek, szövetkezetek először az 1968-as esztendőre, ezt követően az 1969 – 70-es évekre, jelenleg ötéves időszakra (1971–75) elkészítették vállalati újítási szabályzataikat, melyhez az OTH–SZOT irányelvei (1967, 1968, 1970) adtak segítséget.

II.

AZ ÚJÍTÓMOZGALOMBAN A GAZDASÁGI MECHANIZMUS REFORMJA ÓTA BEKÖVETKEZETT VÁLTOZÁSOK

1. Várt és bekövetkezett kedvező változások

Amint az az újítómozgalom országos statisztikai adataiból (1 és 2. sz. melléklet) is megállapítható, a benyújtott javaslatok tekintetében a várakozásnak megfelelően:

- elmaradtak az ügyeskedő, mondvacsinált, műszaki alkotó tevékenységet nem igénylő, a hatékony gazdálkodást, a műszaki fejlesztést még közvetett módon sem segítő javaslatok, amelyek egy részét csak azért ismerték el újításként, hogy így tudjanak egyes dolgozóknak bérkiegészítést, illetve jutalmat adni,
- az újítások hasznos eredményének mérése és a díj meghatározása reálisabbá vált, a kollektíva ellenőrzése alá került,
- megszűnt a kötelező és ingyenes tapasztalatcsere, mely lényegében a jelentéktelen javaslatok tömeges áramlását eredményezte, s csak a benyújtott javaslatok statisztikai adatait növelte (évi 30 000 db-bal) előnyös gazdasági hatás nélkül,
- növekedett a benyújtott újítási javaslatok minősége, a vállalati eredményre, a nyereség növekedésre gyakorolt hatása.

Míg 1968-ban egy-egy hasznosított újítás átlagosan egy év alatt 41 ezer forint hasznót eredményezett, addig ez 1972-ben már több mint 46 ezer forint volt (részletesebb adatokat a 3. sz. melléklet tartalmaz). A benyújtott javaslatok közül évről-évre több javaslatot fogadnak el és hasznosítanak a vállalatok, egyenletesen növekszik az újítások hasznos eredménye is, mely az 1968. évi 1,5 milliárd forinttal szemben 1972-ben már 1,8 milliárd forint volt. A statisztika azonban az újításoknak csak egy évi hasznát mutatja ki. Az újítások átlagosan 3–4 évig „élnek”, így a tényleges évi hasznuk is háromszorosa a statisztikában szereplőnek. (A vállalatok egy-egy újítás hasznát csak egy évig figyelik és mérik, azt is csak az újítónak fizetendő díj bázisa céljából.)

2. Kedvezőtlen jelenségek.

A várakozással ellentétben azonban nemcsak az ügyeskedő, mondvacsinált javaslatok maradtak el. Amint az a statisztikai adatokból is látható, a reform bevezetése utáni években évről-évre csökken a benyújtott javaslatok száma, s ezzel az újítómozgalomban

résztvevők száma is. Jelentős visszahúzó hatás tapasztalható a műszakiak körében. (4. sz. melléklet) Különösen negatívan értékelhető távolmaradásuk az újítómozgalomtól, hiszen a reform egyik fő célja éppen az volt, hogy pezsgő, alkotó újító tevékenység alakuljon ki a műszakiak körében is. Az 1968. január 1-től hatályba lépett újítási rendelet e célból hátrított el minden addigi jogi, formális akadályt a műszakiaknak az újítómozgalomban való részvétele előtt.

Közismert, hogy az újítómozgalom emberi-, politikai hatása jelentős, mivel az eredményes újító tevékenység a dolgozóknak sikerélményt jelent, kapcsolatot teremt a vezetéssel, fokozza a munkahelyi demokráciát, tartalmasabbá teszi a szocialista munkaversenyt és előnyösen változtatja meg (balesetvédelem, egészségvédelem) a munkahelyi körülményeket. Ezek a pozitív hatások azonban – tapasztalataink szerint – nem érvényesülnek eléggé.

Mindezek következtében az újítómozgalom, a kétségtelen eredmények ellenére, sem segíti olyan mértékben a műszaki fejlődést, a hatékony gazdálkodást, mint ahogyan elvárható lenne.

A kedvezőtlen jelenségek okai:

– a várakozással ellentétben a közgazdasági szabályozó rendszer még nem ösztönzi eléggé a vállalatokat arra, hogy fokozottabban igénybe vegyék a dolgozók szellemi kapacitását, alkotó aktivitását. Másirányú tevékenységgel, intézkedéssel viszonylag könnyebben tudják biztosítani a jövedelmezőség és a nyereség növekedését. Emellett az újítások bevezetése több problémát, gondot, gyakran új munkaszervezést, esetleg munka-átcsoportosítást stb. jelent. Olyan hibás felfogás is tapasztalható, amely szerint az újításból eredő haszon a tervezett nyereségen felül keletkezik. Mint ilyen – e nézetet képviselők szerint – magasabb adózási sávba esik és ez érdektelenné teszi a vállalatokat, hogy nyereségüket újítások révén is növeljék. Ebben a helyzetben a vállalatok többsége nem tett különösebb erőfeszítést az iránt sem, hogy a dolgozók újítási javaslatot nyújtsanak be. Mindezek következménye, hogy a vállalatoknál az újítómozgalommal kapcsolatos irányító, szervező és propaganda munka megszűnt vagy nagymértékben visszaesett, illetve az újítások elbírálására korlátozódott,

– a pénzügyi és munkaügyi szabályozók ugyan a reform kezdetekor általában megfelelő keretet biztosítottak az újítóknak a bérköltségből való anyagi elismerésére is, ezt a keretet azonban a vállalatok döntő többsége már az első években (nem az újítók anyagi elismeréseként adott) bérfejlesztésre felhasználta. Így jelenleg az újítások anyagi elismerése csak a felosztható részesedési alap terhére történhet. Miután a részesedési alap nagysága eltérő, vannak vállalatok, ahol az újításból eredő haszon 5–8%-át fizetik ki díjként, másutt viszont hasonló értékű újításokért is csak 3–4%-os díjat tudnak fizetni. Mindezek következtében igen sok esetben elmarad az újítók megfelelő színvonalú anyagi elismerése. Azoknál a vállalatoknál pedig ahol a megfelelő színvonalú anyagi elismerés következtében a kollektíva az újítások hasznából nem részesül, újítás-, újító ellenes hangulat tapasztalható. E vállalatoknál nem ritkán olyan nézetekkel is találkozhatunk, hogy az újítók többet vesznek el a részesedési alaptól, mint amennyivel hozzájárulnak annak növeléséhez. Mivel a közgazdasági szabályozórendszer folyamatos finomítása a nyereséget mérhető módon növelő újítások anyagi elismerése tekintetében egyre kedvezőbb lehetőségeket teremt, az ilyen jellegű újítások díjazása jelenlegi forrásaiban (bérköltség, részesedési alap) változtatást nem tartunk szükségesnek,

– megoldásra váró problémát okoz azonban – s e téren erős az ütközés az egyéni és a kollektív érdekek között – a munka-, egészségvédelmi, a munkakörülményeket javító újítások anyagi elismerése. Az ilyen újítások haszna pénzben nem mérhető, nem mutatható ki, hogy bármilyen mértékben is növelnék a részesedési alapot, holott e forrásból kell díjazni az újítókat. Ezért a nem megfelelően tájékoztatott kollektíva ellenérzéssel viseltetik az iránt, hogy az ilyen jellegű újítások szerzőinek a részesedési alap terhére fizessenek ki újítási díjat,

– a beruházások költségeiben megtakarítást eredményező újítások száma a minimálisra csökkent. Ennek oka, hogy a megtakarítás az újítás hasznosításakor, csak a beruházás pénzügyi forrásában jelentkezik (fejlesztési alap), s e megtakarítás arányában az újítót díjazni kell olyan időpontban, amikor az újítás haszna a vállalat nyereségét, részesedési alapját számottevően még nem növeli.

A tartózkodás, ellenállás még nagyobb azokban az esetekben, amikor a beruházás finanszírozása bankhitelből, illetve visszafizetendő központi beruházási keretből (állami vagy fejlesztési kölcsönből) történik. A részben bankhitelből, részben állami vagy fejlesztési kölcsönből finanszírozott beruházások esetében a beruházóknál csak a visszafizetés utolsó évében jelentkezik az újítás révén elért megtakarítás. Még kilátástalanabb a helyzet, ha a beruházó kifejezetten csak vissza nem térítendő állami költségvetésből, utókalkulációs alapon gazdálkodik.

A fentiekben vázolt nehézségek miatt a beruházó vállalatok dolgozói nem törekednek ilyen jellegű újítások kidolgozására, vagy ha mégis, azt a kivitelező vállalatnál próbálják hasznosítani. Ilyen esetekben az a gyakorlat kezdett kialakulni, hogy a kivitelező vállalat – a beruházó vállalattal megegyezve – hasznosítja az újítást, s annak hasznán (legtöbbször 50–50%-ban) megosztóznak, az újítót a kivitelező vállalat díjazza a ráeső haszonból. Ez azt jelenti, hogy a beruházások költségei, az újítások révén keletkező megtakarításnak csak 50%-ával csökkennek, a másik 50% növeli a kivitelező vállalat nyereségét,

– különösen nagyfokú érdektelenséget mutatnak a vállalatok abban, hogy a gyakorlatban jól bevált újításaikat más vállalatoknál – segítve ezzel a műszaki ismeretek elterjedését is – térítés ellenében értékesítsék. Ezt támasztja alá az a legutóbbi statisztikai adat is, mely szerint 1972-ben mindössze 259 újítást értékesítettek vállalataink. Ennek oka az, hogy az ilyen jellegű tevékenység a hagyományos termelési és értékesítő tevékenységgel szemben sokkal több munkát, speciális szakértelmet igényel, természeténél fogva sokszor nem jár eredménnyel, a keletkező kis volumenű bevétel ennek ellenére az általános nyereségadózás körébe tartozik,

– az újító, az újítani szándékozó (különösen a műszaki beosztású újító) gyakori panasza, – s ez sokszor éles vitát vált ki a vállalat vezetője és az újító között – hogy amikor egy probléma megoldásába belekezd, nem tudja még, hogy e tevékenységéért újítónak elismerik-e, újítása eredményét hogyan fogják mérni, milyen díjazást kap ezért. A bíróságok előtt folyó – újítással kapcsolatos – pereskedések jellege ezért döntően olyan, hogy az újítási javaslat tárgyát képező műszaki alkotást a vállalat már hasznosítja, hasznosítási szerződés megkötése nélkül, s az újító az általa jogosnak tartott újítási díjért pereli a vállalatot, az esetek döntő többségében munkáltatóját,

– a műszaki beosztású dolgozók közül azok, akiket a jelenlegi jogi szabályozás a „műszaki fejlesztéssel hivatásszerűen foglalkozók” körébe sorol, az újítómozgalomtól azért húzódnak vissza, mert az újításaikért kifizethető anyagi elismerés (béremelés, prémium, jutalom stb.) mértékét a vállalat vezetője utólag és egyoldalúan határozza meg, ezzel kapcsolatban nincs jogorvoslati lehetőségük. Ezért a műszaki értelmiségi

dolgozók egy része – ahogy ennek hangot is adtak – inkább választotta eddig a másodállásból, mellékfoglalkozásból, szakértői megbízásokból származó jövedelem-szerzési módot, minthogy szabadidejében vállalata fontos problémáinak megoldásán fáradozzék. Távolmaradásuk az újtómozgalomtól kedvezőtlenül hat ki a fizikai dolgozók részvételére is.

– jogbizonytalanságot okoz, gátolja az újtómozgalom kibontakozását, s tapasztalataink szerint számos esetben visszaélésekre is lehetőséget ad, hogy az újításokról szóló 57/1967. Korm. sz. rendelet hatálya nem terjed ki a mezőgazdasági és halászati termelőszövetkezetekre, szövetkezeti társulásokra, szövetkezeti vállalatokra,

A szabályozó rendszerrel kapcsolatban az előzőekben ismertetett problémák együttesen közrejátszanak abban, hogy egyrészt a vállalatok érdekeltsége az újítások hasznosításában korlátozott, másrészt esetenként ellentmondást okoz a vállalati kollektíva és a közvetlen újtói érdekek között. Az ellentmondásokból fakad az, hogy egyesek anyagiasságnak, antiszocialista megnyilvánulásnak minősítik az újítási tevékenységet, különösen a műszaki dolgozók tekintetében.

III.

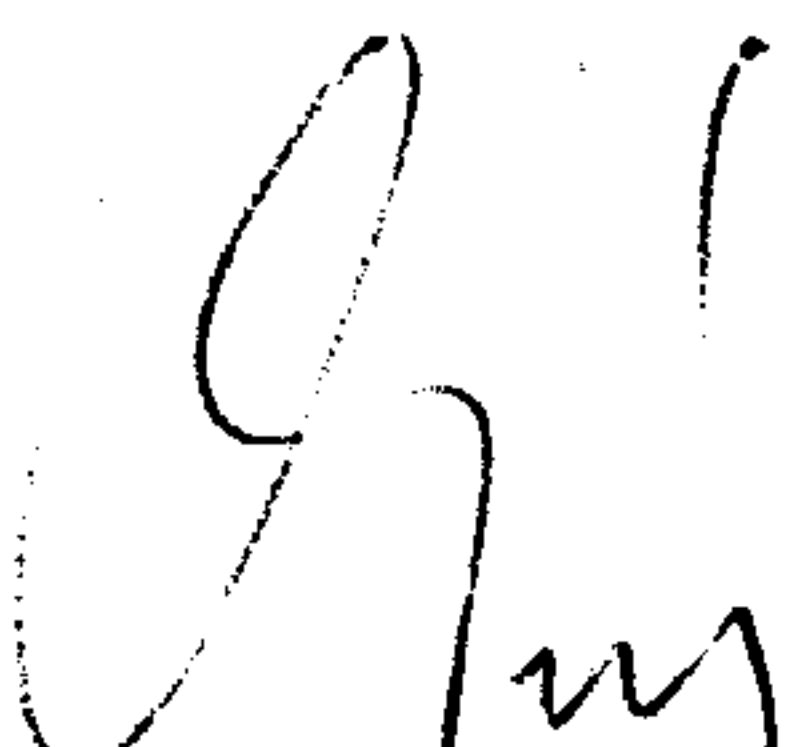
AZ ÚJTÓMOZGALOM SZERVEZETI PROBLÉMÁI

Az újítómozgalom elvi- és gyakorlati irányítását, szervezését, ellenőrzését, propagandáját végző szerveknél a szükséges szervezeti feltételek nincsenek biztosítva.

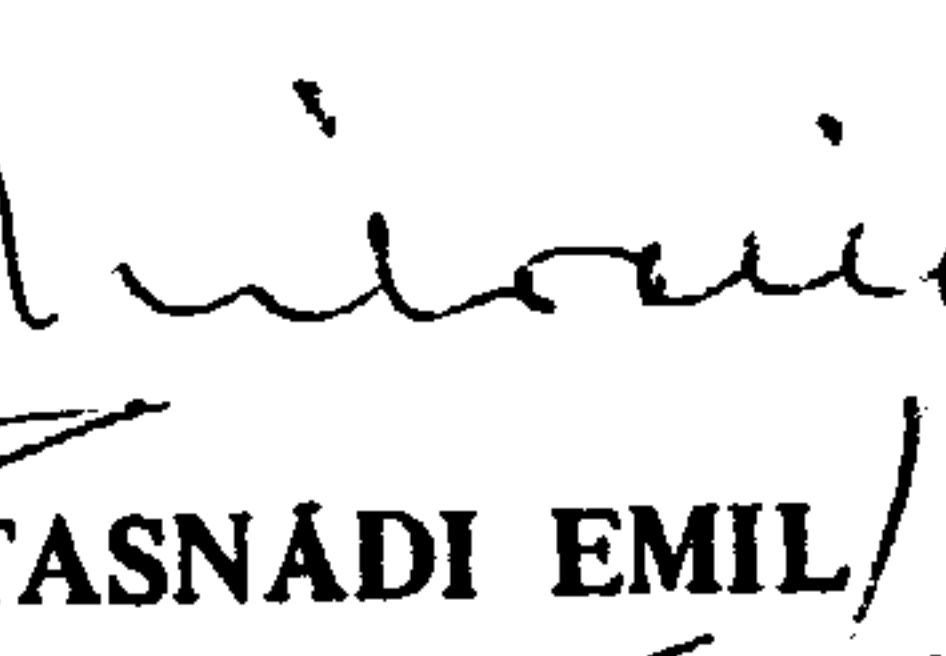
Az Országos Találmányi Hivatalban az újítómozgalom elvi irányításával mindössze 6 fő foglalkozik úgy, hogy emellett még más komoly feladatokat is el kell látniuk. Az ágazati minisztériumoknak, főhatóságoknak a reform előtti adminisztratív irányító tevékenysége – helyesen – megszűnt ugyan, de azt legalábbis az újítómozgalom tekintetében – néhány minisztérium kivételével – nem váltotta fel elvi jellegű irányító munka. A vállalatok a reform által kapott nagyobb önállóságot helytelenül értelmezve minimálisra csökkentették újítási ügyintézői szerveiket. Az Országos Találmányi Hivatal az elmúlt 10 évben több ezer újítási szakembert képezett ki, ezek azonban gyorsan más munkakörökbe kerültek. Sok vállalatnál az újítások intézésével olyan személyt bíznak meg, aki erre a feladatra nem alkalmas. Alapvető probléma, hogy a vállalatoknál az újítási tevékenység elősegítése gyakorlatilag nem tartozik a középszintű és közvetlen munkahelyi gazdasági vezetők feladatkörébe, ebben sem anyagilag, sem erkölcsileg nem érdekeltek.

A fenti előterjesztés alapján kérjük a mellékelt határozati javaslat elfogadását.

Budapest, 1973. április 10.

GÁL LÁSZLÓ
Szakszervezetek Országos Tanácsa
titkára

TASNÁDI EMIL
Országos Találmányi Hivatal
elnöke

HATÁROZATI JAVASLAT

**A Minisztertanács a mellékelt határozati javaslatot elfogadja
és elrendeli közzétételét a Határozatok Tárában**

A Minisztertanács . . . . . sz. határozata az újítómozgalom fejlesztéséről

A Minisztertanács az újítómozgalom helyzetéről előterjesztett jelentést elfogadja,

1. felhívja az állami irányító szervek, az ágazati minisztériumok és az illetékes tanácsok figyelmét, hogy nyújtsanak az eddiginél rendszeresebb elvi irányítást és segítséget a vállalatoknak és szövetkezeteknek az újítómozgalom fejlesztésére és teremtsék meg a meglévő feltételek keretei között a munkájuk elvégzéséhez a szükséges személyi és szervezeti feltételeket.

2. felhívja a gazdálkodó szerveket (vállalatokat, intézeteket, szövetkezeteket), hogy az újítómozgalom fejlesztését az újítások hasznosítását, az újítók erkölcsi és anyagi elismerését, az eddiginél jobban tegyék a gazdasági munka szerves részévé, a termelést irányító gazdasági vezetők munkaköri kötelességévé, biztosítva erkölcsi és anyagi érdekeltységüket e feladat végzésében. Biztosítsák e munkákhoz megfelelő szervezeti feltételeket. Az újítómozgalom tervszerű irányítását segíti elő, ha minden évben a fejlesztő-, termelőmunka teljes keresztmetszetének problémáit tartalmazó olyan konkrétan megfogalmazott újítási feladatterveket, pályázati kiírásokat adnak közre, amelyekből a vállalat dolgozói, de szükség szerint a dolgozóknak ettől szélesebb köre is világosan lássa a megoldandó feladatokat, az elérendő műszaki-gazdasági eredményt, az eredmény számításának módját, az ezzel arányos anyagi elismerés mértékét,

3. felhívja az Országos Találmányi Hivatal elnökét, az igazságügyi minisztert, hogy a Szakszervezetek Országos Tanácsával egyetértésben terjesszenek javaslatot a Minisztertanács elé az újításokról szóló 57/1967. (XII. 19.) Korm. sz. rendelet továbbfejlesztésére.

Az új jogi szabályozás

- az eddigieknél még jobban fejezze ki az újítómozgalom társadalmi fontosságát, tömegmozgalmi jellegét, mint a gazdasági irányító munka szerves részét,
- biztosítsa az újításként elismert és hasznosított javaslatok szerzőinek azonos elvek (azonos elismerési forma, jogorvoslati lehetőség minden újító számára stb.) szerint történő anyagi elismerését, továbbra is azzal a korlátozással, hogy a munkaköri feladat ellátása során kidolgozott műszaki illetve üzemszervezés jellegű megoldás csak akkor ismerhető el újításként, ha az a javaslattevőtől elvárható teljesítménynél több és jelentős alkotó teljesítményként értékelhető,
- hatálya terjedjen ki a mezőgazdasági, és halászati termelőszövetkezetekre, szövetkezeti társulásokra, szövetkezeti vállalatokra is,
- a bevált újítások széleskörű elterjesztésének elősegítése céljából adjon lehetőséget az újítónak arra, hogy újításával – ha azt a munkáltató nem kívánja megvalósítani, vagy megvalósítja ugyan, de azt más vállalat részére nem értékesíti, illetve az értékesítést meg sem kíséri – szabadon rendelkezzen.

Határidő: 1973. október 1.

4. Felhívja a pénzügyminisztert és a munkaügyi minisztert, hogy a gazdasági szabályozó rendszer kiigazítása során legyenek figyelemmel arra, hogy a vállalatoknak megfelelő lehetőségük legyen:

- a munkavédelem, egészségvédelem és a munkakörülményeket javító újítások szerzőinek anyagi elismerésére,

– azon újítások szerzőinek anyagi elismerésére, amelyek az állami beruházások jóváhagyott előirányzataival szemben eredményeznek megtakarítást.

Határidő: 1974. második félév

Megjegyzés:

Az Országos Tervhivatal e határozati javaslat utolsó bekezdése helyébe az alábbiakat javasolja:

„A. műszaki tervező és beruházó vállalatok szabályozó rendszerének továbbfejlesztése során arra kell törekedni, hogy azok érdekelték legyenek az állami beruházások kivitelezési idejének és költségeinek csökkentésében, a beruházások hatékonyságának növelésében.”

5. felkéri a tömegkommunikációs eszközök (sajtó, rádió, TV. stb.) vezetőit, hogy az újítómozgalomban mutatkozó hibák tárgyilagos bírálata mellett az eddiginél többet és rendszeresebben foglalkozzanak az újítómozgalom pozitív vonásaival, az újítók népszerűsítésével,

6. felkéri a társadalmi szerveket, hogy jobban segítsék elő olyan közhangulat kialakítását, amelyben az alkotó, újító ember fokozottabb megbecsülésben részesül,

7. megbízza az Országos Találmányi Hivatal elnökét, felkéri a Szakszervezetek Országos Tanácsát, hogy egy éven belül hívják össze az Újítók IV. Országos Tanácskozását, egyben felhívja a pénzügyminisztert, hogy a Tanácskozás rendezéséhez szükséges pénzügyi fedezetet biztosítsa.

**Az újítómozgalom statisztikai adatai
1949 – 1972**

É V	Benyújtott újítási javaslatok száma (1000 db-ban)	Hasznosított	Népgazdasági (1968-tól vállalati) eredmény (1000 Ft-ban)	Kifizetett díj
1	2	3	4	5
1949	77	16	94 800	11 000
1950	189	44	264 000	24 500
1951	296	107	642 000	44 500
1952	397	154	594 954	54 892
1953	454	192	1 234 421	73 389
1954	415	186	1 446 783	75 840
1955	309	146	1 200 635	60 795
1956	300	134	800 000	48 000
1957	123	63	696 933	55 418
1958	186	81	820 343	64 214
1959	247	91	1 095 667	86 785
1960	252,8	103	1 568 700	117 184
1961	241,9	99,5	1 928 598	124 339
1962	254,2	98,3	2 382 337	116 442
1963	222,3	88,8	1 960 000	122 261
1964	200,3	86,7	1 894 400	118 911
1965	192,7	81,8	1 900 000	122 917
1966	193,7	80,7	1 727 013	159 496
1967	176,1	81,4	2 199 794	166 917
x				
1968	87,9	36,5	1 500 000 ^{xx}	99 915
1969	84,7	36,8	1 697 927	126 077
1970	84,1	37,5	1 560 164	96 977
1971	81,9	38,7	1 806 080	109 132
1972	80,7	39,2	1 831 039	110 467

^x A vonal alatti, s reform bevezetését követő évek statisztikai adatai már az új újítási rendszer eredményeit tükrözik. Ebben az időszakban már csak a műszaki ill. üzemszervezéssel kapcsolatos javaslatok voltak újításként értékelhetők, az újítások anyagi elismerésének alapja a népgazdasági eredmény helyett a vállalati haszon, az ingyenes és kötelező tapasztalatcsere javaslatok a statisztikából elmaradtak.

^{xx}Statisztikai adatok hiányában reprezentatív felmérés alapján becsült vállalati hasznos eredmény.

Minisztérium	Hasznosított újítások száma (db.)					x Újítások vállalati hasznos eredménye (1000 Ft)				
	1968	1969	1970	1971	1972	1968	1969	1970	1971	1972
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
BkM	1 306	1 086	1 169	755	769	—	4 153	10 710	6 707	9 268
EüM	538	493	537	494	528	—	2 610	5 077	5 424	2 103
ÉVM	3 283	3 131	3 006	2 434	2 217	—	217 620	251 311	259 990	228 692
HM	569	572	456	369	366	—	38 830	16 278	18 481	20 847
IM	48	49	36	33	28	—	673	176	348	82
KGM	11 857	11 384	11 967	11 932	12 004	—	550 963	549 350	511 700	558 800
KIM	4 547	4 649	4 409	4 143	4 179	—	88 129	85 222	95 714	87 596
KkM	23	17	24	19	17	—	13 344	1 758	18	366
KPM	3 491	3 677	3 848	4 159	4 265	—	152 493	142 058	172 244	157 565
MÉM	3 843	3 986	3 961	4 266	5 207	—	215 312	185 531	171 957	154 180
NIM	4 494	5 141	5 394	6 347	6 944	—	328 219	218 997	413 465	505 236
OKISZ	1 441	1 338	1 034	707	663	—	34 070	52 171	57 151	27 102
OVH	313	451	388	350	332	—	24 309	32 107	28 646	31 471
SZÖVOSZ	245	153	147	137	94	—	4 849	1 686	2 095	919
Egyéb	498	693	1 095	2 554	1 573	—	22 353	7 732	62 140	46 812
Összesen:	36 496	36 820	37 471	38 699	39 186	1 500 ^{xx}	1 697 927	1 560 164	1 806 080	1 831 039

x A vállalatok az újítások hasznos eredményét — az újítóknak fizetendő díj bázisa céljából — csak egy évig figyelik és mérik, a statisztikában szereplő „Újítások vállalati hasznos eredménye” — mivel a hasznosított újítások átlagosan 3–4 évig „élnek” — a tényleges haszon harmadát tükrözi csak.

xx Statisztikai adatok hiányában, reprezentatív felmérés alapján becsült vállalati eredmény.

**Egy hasznosított újításra eső
átlagos hasznos eredmény, illetve kifizetett
díj alakulása**

1968 – 1972

ÉV	Egy újításra eső vállalati hasznos eredmény		Egy újításra eső újítási díj	
	Ft-ban	%-ban	Ft-ban	%-ban
1.	2.	3.	4.	5.
1968	41 095	100	2 737	100
1969	46 140	112,2	3 426	125,1
1970	41 604	101,2	2 586	94,4
1971	46 660	113,5	2 820	103,0
1972	46 727	113,7	2 822	103,1

Műszaki dolgozók részvétele az újtómozgalomban

1968 – 1972

EV	Benyújtott újítási javaslatok száma összesen	Műszaki dolgozók által benyújtott újítási javaslatok	
	db	száma db	aránya %
1968	87 999	9 269	10,5
1969	84 418	9 397	11,1
1970	84 166	9 015	10,7
1971	81 969	7 977	9,8
1972	80 731	7 539	9,3

EGYETÉRTENEK:

Nehézipari Minisztérium	<i>Dr. Szekér Gyula</i> miniszter
Kohó- és Gépipari Minisztérium	<i>Dr. Horgos Gyula</i> miniszter
Építésügyi- és Városfejlesztési Minisztérium	<i>Simor János</i> miniszterhelyettes
Könnyűipari Minisztérium	<i>Dr. Bakos Zsigmond</i> miniszterhelyettes
Mezőgazdasági- és Élelmiszerügyi Minisztérium	<i>Váncsa Jenő</i> miniszterhelyettes
Közlekedés- és Postaügyi Minisztérium	<i>Rödönyi Károly</i> a miniszter első helyettese
Igazságügyi Minisztérium	<i>Dr. Szilbereky Jenő</i> miniszterhelyettes
Pénzügyminisztérium	<i>Madarasi Attila</i> miniszterhelyettes
Munkaügyi Minisztérium	<i>Buda István</i> miniszterhelyettes
Művelődésügyi Minisztérium	<i>Dr. Polinszky Károly</i> miniszterhelyettes
Belkereskedelmi Minisztérium	<i>Dr. Juhár Zoltán</i> miniszterhelyettes
Külkereskedelmi Minisztérium	<i>Baczoni Jenő</i> a miniszter első helyettese
Egészségügyi Minisztérium	<i>Dr. Tóth Béla</i> miniszterhelyettes
Honvédelmi Minisztérium	<i>Csémi Károly</i> a miniszter első helyettese
Belügyminisztérium	<i>Kónyi Gyula</i> miniszterhelyettes
Külügyminisztérium	<i>Roska István</i> miniszterhelyettes
Legfőbb Ügyészség	<i>Dr. Katona Zoltán</i> a legfőbb ügyész első helyettese
Országos Műszaki Fejlesztési Bizottság	<i>Bartos István</i> elnökhelyettes
Országos Vízügyi Hivatal	<i>Vincze József</i> elnökhelyettes
Központi Népi Ellenőrzési Bizottság	<i>Dr. Dabronaki Gyula</i> elnök
OKISZ	<i>Rév Lajos</i> elnök
SZÖVOSZ (Fogyasztási Szövetkezetek Országos Tanácsa)	<i>Bartolák Mihály</i> elnökhelyettes
TOT (Termelőszövetkezetek Országos Tanácsa)	<i>Dr. Nyiri Béla</i> elnökhelyettes

ÉSZREVÉTELEL ÉRT EGYET:

Országos Tervhivatal

Dr. Gadó Ottó
elnökhelyettes

XIX-A-83-b-HT/9/00159/34/1972

Magyar Országos Levéltár 45. doboz

LERAKVA
HT/9. sz.
irattartóba

FELJEGYZÉS

T i m á r elvtárs részére

Tasnádi Emil és

Gál László ..... elvtárs beküldte ..... az ujitómozgalom

..... helyzete és a továbbfejlesztésével kapcsolatos feladatokról

.....
szóló előterjesztését.

Az előterjesztés a minisztériumok jelzései alapján összeállított 1973. április 26 ..... -i minisztertanácsi ülés előzetes napirendjén szerepel.

Kérem T i m á r ..... elvtárs hozzájárulását, hogy az előterjesztést a Minisztertanács 1973. április 26. -i ülésének végleges napirendjére felvehessem.

Budapest, 1973. ..... április 19.

Dr. Gál Tivadar s.k.

Hozzájárulok:

Minisztertanács Tanácsi Hivatala
Ágazati Koordinációs Főosztály

(4.)

LERAKVA.
HIT/9 sz.
irattartóba

F e l j e g y z é s

Dr. Papp Lajos elvtárs részére

Az újitómozgalom helyzetéről és a továbbfejlesztésével kapcsolatos feladatokról szóló MT előterjesztést jónak, tárgyilasonak ítélem meg.

A határozati javaslat 4. pont utolsó bekezdésével kapcsolatban az OT által készített szöveget tartom helyesnek, a beruházások költségeinek csökkentése irányába hatónak. Ennek határozattá emelését ajánlom.

Budapest, 1973. április 24.

Éliás László
/ Éliás László /

Magyar Országos
Levélár

XIX-A-83-B-1719/00153/24/1973. (45. dosszié)

LEKÖNYV
..... SZ.
Írártartóba
.....

GAZDASÁGI BIZOTTSÁG TITKÁRSÁGA

TÁRGY: Az ujitómozgalom helyzete és a továbbfejlesztésével kapcsolatos feladatok.

Az 1. sz. mellékletben bemutatott ujitási statisztika szerint a reform óta csökkent a benyújtott ujitások száma, ugyanakkor növekedett az egy ujitásra eső népgazdasági eredmény és az egy ujitónak kifizetett díj összege. Ezt a tendenciát jelenleg különböző módon értelmezik: vagy úgy, hogy az új ujitási rendelet visszaveti az ujitási kedvet és ezért kevesebb ujitást nyújtanak be, vagy úgy, hogy az új rendelet csak a kellően megalapozott és gazdasági eredményt hozó ujitások benyújtását és elfogadását teszi lehetővé, ez a tény hatása jelentkezik az ujitási statisztikában. Véleményünk szerint az utóbbi álláspont áll közelebb az igazsághoz.

Az előterjesztés még külön kiemeli, hogy a visszaesés elsősorban a műszakiak körében tapasztalható, és távolmaradásuk negatív hatással van az ujitó mozgalomra. Ezzel kapcsolatban megjegyezzük, hogy a korábbi időszaktól eltérően az új ujitási rendelet kiadásának időpontja óta több, korábban ujitásnak számító feladatot munkaköri kötelezettségként kell figyelembe venni és ez a tény automatikusan csökkenti a műszakiak által beadható ujitások számát. Az új kormányrendelet a műszakiak díjazására vonatkozóan úgy intézkedett, hogy a műszakiaknak beralapból, beralap prémiumból és jutalomkeretből kell ujitási tevékenységüket díjazni. A bérköltségből való anyagi elismerésre azonban jelenleg kevés lehetőség van, mivel a vállalatok többsége ezt az elmúlt időszakban bérfejlesztésre használta fel. Megfelelő beralaptartalékok képzése esetén e probléma lényegesen enyhíthető.

A határozati javaslat 4. pontja a jelenlegi ujitási rendelet továbbfejlesztése céljából két esetben tesz konkrét javaslatot, nevezetesen a munkavédelmi ujitások és a beruházási ujitások elbírálása tekintetében.

- Egyetértünk azzal, hogy a munkavédelmi ujitások elbírálásánál változtatásokat eszközöljenek és azok térítését - szükség szerint - a vállalati költség terhére számolják el. Ezen ujitások súlya és költségkihatása viszonylag kicsi, ugyanakkor azoknak elfogadása vagy elutasítása vállalaton belül politikai következményekkel járhat.
- A beruházási ujitásokra vonatkozó javaslat tekintetében egyetértünk az Országos Tervhivatal kiegészítő javaslatával. Véleményünk szerint ezen a területen elfogadott ujitásoknak döntően az OT által megfogalmazott kritériumokat kell elősegíteni.

Budapest, 1973. április 24.

GAZDASÁGI BIZOTTSÁG TITKÁRSÁGA

